THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאַל
THE HEBREW JOURNAL
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED

קאַנאַדע'ס קרבנות בייטראַג צו דער „ציוויליזאַציע"

די סטאַטיסטישע ביוראָ פון קאַנאַדע האָט נאָר־וואָס פאַרעפענטליכט איר יערליכען באַריכט, בנוגע דער צאָל פאַטאַלע עקסידענטען וואָס האָבען פּאַסירט, איבער'ן גאַנצען לאַנד, אין פאַרלויף פון דעם פאַרגאַנגענעם יאָר. דער באַריכט שליסט איין בלויז אזעלכע וואָס זענען אומגעקומען דורך דעם מאָדערנעם מחבל וואָס רופט זיך — אויטאָמאָביל. עס ווייזט זיך ארויס פון דעם באַריכט, אז דער אויטאָמאָביל, וועלכער איז דאָך א פּראָדוקט פון דער מאָדערנער ציוויליזאַציע, איז דער גרעסטער "פרידליכער" מלאך־המות אינ'ם לעבען פון דעם היינטיגען מענשען.

לייענען מיר אז אין פאַרלויף פון דעם פאַרגאַנגענעם יאָר 1929, זענען אין קאַנאַדע געטויט געוואָרען דורך אויטאָמאָבילען, ניט ווייניגער ווי 1,294 מענשען, וועלכעס איז מערער מיט איבער 200 אין פאַרגלייך מיט דעם פריערדיגען יאָר. און עס מוזען זיך שטעלען די האָר קאַפּויר ווען מען באַגרייפט אז אין אזא יונג לאַנד ווי קאַנאַדע זענען אין פאַרלויף פון אן איינצעלנעם יאָר אזוי פיעל מענשליכע לעבענס אוועקגעריסען געוואָרען פאַר דער צייט.

לויט ווי דער זעלבער באַריכט גיט איבער, האָט אונזער פּראָווינץ אָנטאַריאָ, ביי־געשטייערט דעם גרעסטען טייל פון דער אַלגעמיינער צאָל פון די אויטאָמאָבילען־קרבנות, געפינענדיג זיך די ערשטע אויף דער ליסטע, מיט 551 גע'הרג'עטע. קוויבעק קומט נעקסט, נאָך אָנטאַריאָ, מיט 323 אויף איר חלק, און בריטיש־קאָלומביא — 117, מאַניטאָבא — 68 און אזוי ווייטער.

פון אן ענליכען באַריכט וואָס איז ניט לאַנג צוריק פאַרעפענטליכט געוואָרען אין די פאַראייניגטע שטאַאַטען איז צו זעהן, אז אין פאַרלויף פון דעם זעלבען פּעריאָד, זענען דאָרט אומגעקומען, אונטער די רעדער פון אויטאָמאָבילען איבער דרייסיג טויזענט פּערזאָן. און דער זעלבער צושטאַנד הערשט דאָך אויך אין ענגלאַנד, פראַנקרייך און אַנדערע ציוויליזירטע לענדער, וואו דער אויטאָמאָביל האָט אָנגעהויבען שפּילען אזא באַדייטענדע ראָליע.

לייענט מען די דאָזיגע באַריכטען, מוז ארויפשווימען די פראַגע: — און וואָס וועט זיין דער רעזולטאַט? אָבער עס איז שווער צו געבען אן ענטפער אויף דער דאָזיגער, זעהר אַנגעווייטאָגטער פראַגע. מען שרעקט זיך געוועהנטליך פאַר א צוקונפטיגער מלחמה וועלכע וואָלט אוועקגעריבען טויזענטער מענשליכע לעבענס. אָבער אין דער זעלבער צייט, דרעהט זיך אַרום אונזער גרעסטער שונא, פראַנק און פריי איבער די גאַסען, און טוט זיין פאַרניכטונגס־אַרבייט אומגעשטערט. טויזענטער מענשען איבער דער גאַנצער וועלט, פאַלען יעדעס יאָר קרבנות פון דעם דאָזיגען שונא, און קיינער פאַרטראַכט זיך גאָרניט וואָס עס דאַרף און זאָל געטאָן ווערען, כדי צו איינצוימען אביסעל דעם דאָזיגען שרעקליכען מחבל.

עס איז געוויס זייער א טרויעריגע סיטואַציע. עס איז א סיטואַציע, וועלכע הערשט אין אַלע ציוויליזירטע לענדער צוגלייך. קאַנאַדע איז אין דעם פּרט קיין אויסנאַם ניט. און אויב די צאָל פון אירע קרבנות איז קלענער, ווי די צאָל פון די קרבנות פון די פאַראייניגטע שטאַאַטען, אָדער ענגלאַנד, איז עס בלויז דערפאַר, ווייל איר אַלגעמיינע באַפעלקערונג איז, אין פאַרגלייך מיט יענע לענדער פיעל קלענער. אָבער אין פּראָפּאָרציע האָט קאַנאַדע ביי־געטראָגען פונקט אזא גלייכען חלק פון דער צאָל קרבנות צו דער מאָדערנער "ציוויליזאַציע", אזוי ווי אַלע אַנדערע לענדער.

און ווען מען רעדט וועגען "ציוויליזאַציע"־קרבנות איז דאָך אויך כדאי אין זינען צו האָבען, אז אויסער אויטאָמאָבילען־קרבנות, זענען דאָך לעצטענס אויך צוגעקומען לופט־קרבנות, און וואַסער־קרבנות און אַלערליי אַנדערע "מאָדערנע" קרבנות, וועלכע זענען א דירעקטער רעזולטאַט פון די אַלערנייע דערפינדונגען. אויסער דעם זענען דאָך אויך פאַראַן אינדוסטריעלע קרבנות, אזעלכע וואָס ווערען דער'הרגט אָדער בלייבען אייביגע קאַליקעס פון די מאַשינען ביי דער אַרבייט אין די פאַבריקען אָדער שעפּער.

עס וועט געוויס ניט זיין אויף א האָר איבערטריבען צו זאָגען, אז ווען מען וואָלט צונויפגערעכענט אַט די אַלע סאָרטען קרבנות פון די מאָדערנע דערפינדונגען, וואָלט זייער צאָל געווען אפשר פיערפאַך אָדער נאָך מער.

און נאָך א פּונקט איז כדאי צו אונטערשטרייכען ווען מען רעדט וועגען "ציוויליזאַציע־קרבנות". ביז איצט האָבען מיר אָנגעוויזען אויף דער גרויסער צאָל דער'הרג'עטע פון די פאַרשיעדענע מחבלים. מיר האָבען זיך אָבער נים אָפּגעשטעלט אויף די מיליאָנען פאַרוואונדעטע, פאַרקריפּעלטע און אייביגע קאַליקעס, וועלכע זענען ניט דער'הרג'עט געוואָרען, אָבער זיי זענען אזוי פאַרקריפּעלט געוואָרען, אז דער טויט וואָלט פאַר זיי פיעל ליעבער געווען.

עס איז כדאי אז מען זאָל אמאָל באַזוכען א האָספּיטאַל, וועט שנעל קלאָר ווערען, ווי גרויס עס איז די אַרמיי פון די דאָזיגע אייביג־אומגליקליכע, וועלכע בעטען אפשר אויף זיך דעם טויט. און אַלע זענען זיי דאָך גלייכע קרבנות פון דעם אויטאָמאָביל, עראָפּלאַן, שיף, אייזענבאַן און ד. גל.

איז שוין ווירקליך גאָר קיין מיטעל ניטאָ, צו מאַכען די דאָזיגע מחבלים און פאַרניכטער פון מענשליכע לעבענס, ווייניגער שעדליך. וועט די מענשהייט אייביג מוזען ליידען פון אירע גרעסטע שונאים — די דאָזיגע נייע דערפינונגע "פאַרגעניגען־ברענגער"? עפּעס וועט דאָך סוף־כל־סוף מוזען געטאָן ווערען.

און זיי ווערען ניט מיעד

די אימיגראַנטען־פרעסער פון די פאַראייניגטע שטאַאַטען ווערען דאָך נים מיעד, צו אויסטראַכטען יעדעס מאָל, אַלץ נייע פּלענער, ווי אזוי צו אָפּשטעלען די אויסלענדישע איינוואַנדערונג אין זייער "גאָלדענער מדינה". אזוי, למשל, ווערט איצט באַריכטעט אז קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן, וועלכער האָט זיך געשאַפען א סך פּאָפּולאַריטעט אויפ'ן חשבון פון דעם אויסלענדישען אימיגראַנט, האָט שוין איצט געווענדעט זיין אויפמערקזאַמקייט אויף קאַנאַדע. און ער האָט אריינגעבראַכט א פּראָיעקט אין דעם אַמעריקאַנעם קאָנגרעס, אז אין דער צוקונפט זאָלען אריינגעלאָזען ווערען פון קאַנאַדע נים מער ווי פופציג פּראָצענט, פון דער צאָל וועלכע איז אריינגעקומען אהין אין פאַרלויף פון דעם פאַרגאַנגענעם יאָר.

דאָס באַווייזט אונז אז די דזשאָנסאָנס, דייוויסעס און זייער גלייכען, רוען נים, און טראַכטען אויס יעדעס מאָל אַלץ נייע פּלענער מיט וועלכע צו טרעפען דעם אימיגראַנט. אזוי שנעל, ווי מען האָט זיך שוין, מער אָדער ווייניגער ספּראַווועט מיט דעם מזרח־אייראָפּייאישען איינוואַנדערער, האָט מען זיך איצט א קער געטאָן צו די אַרומיגע שכנים. מר. דזשאָנסאָן וויל שניידען אויף א העלפט די ביז־איצטיגע איינוואַנדערונג פון קאַנאַדע, מעקסיקאָ, קובאַ, און ניו־פאַונדלענד. ווייל, לויט ווי ער האָט זיך באַקלאָגט קומען אריין פון די דערמאָנטע לענדער צופיעל אימיגראַנטען אין די שטאַאַטען.

קאָן מען דערוואַרטען אז עס זאָל די דזשאָנסאָנס ענדליך געלינגען צו דערגרייכען זייער ציעל, רעכענענדיג זיך מיט דער ביז־איצטיגער דערפאַרונג וואָס מיר האָבען געהאַט מיט די דאָזיגע אימיגראַנטען־פרעסער. עס וואָלט אָבער געווען נים מער ווי יושר'דיג — הגם מיר זענען ווייט פון צו זיין קנאים — אז די דערמאָנטע לענדער, זאָלען ענטפערען די דזשאָנסאָנס מיט דער זעלבער מטבע. און אויך אויפהענגען א שלאָס ביי זיך אויף די טויערען געגען דעם אַמעריקאַנעם איינגעוואַנדערטען.

דאָס וואָלט אביסעל "געעפענט די מוחות" פון די דאָזיגע אימיגראַנטען־פרעסער, און זיי וואָלטען זיך אַרומגעזעהן אז זיי זענען שוין אביסעל צו־ווייט אוועקגעפאָרען...

כינעזע הרג'ענען זייערע קינדער ווען זיי ווערען געבוירען מיידלאַך

קינדער־מאָרד ווערט אין פּילע כינעזישע פאַמיליעס דורכגעפיהרט באַלד נאָכ'ן געבורט. — דער קאַמף וואָס איז אויפגעהויבען געוואָרען געגען דעם מאַסען־מאָרד.

אויף דער טאָג־אָרדנונג פון סאָציאַלען לעבען אין כינאַ איז לעצטענס ארויפגעשטעלט געוואָרען א מערקווירדיג פּראָבלעם, וואָס קיין ציוויליזירט לאַנד ווייסט ניט פון דעם — דאָס איז דער באַרבאַרישער איינפיהר צו הרג'ענען עפּה'לעך, ווען זיי האָבען דאָס אומגליק געבוירען צו ווערען מיידלאַך. כינאַ, וואָס איז פאַר די לעצטע 50־60 יאָהר אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון רעוואָלוציעס און ליידט נאָך איצט פון צוריסענקייט, שעהמט זיך, ווייזט אויס, צו טראָגען אזא שאַנדפלעק, און מאַכט פאַרזוכען זיך ריינצוואַשען פאַר דער ציוויליזירטער וועלט.

אז די כינעזער אַליין האָבען דערפיהלט די עקעלדיגקייט פון דער דאָזיגער באַרבאַרישער טראַדיציע איז א פאַקט. אזוי פאַרזיכערט אונז דער קאָרעספּאָנדענט פון „רעקאָרד", וואָס געפינט זיך אין פּעקין. אָבער צי עס וועט זיך איינגעבען צו פּועל'ן ביים פאָלק אין דער פּראַקטיק — דאָס איז א פראַגע וואָס מען קאָן זיך איצט ניט פאַרענטפערען.

הרג'ענען עופה'לעך ביים געבורט, ניט אכטענדיג אויף דער באַרבאַרישקייט פון אַקט זעלבסט, ווערט פאַרטיידיגט פון פּיעלע כינעזער, וואָס האָבען זיך איינגעלעבט מיט די פאַרשימעלטע מנהגים פון אַלטערטום, אַלס א נויטווענדיגקייט.

א אינגעל, זאָגען די כינעזער, קען ניט בלויז זיך אַליין ערנעהרען, נאָר ער איז אויך א הילף פאַר טאַטע־מאַמע אויף דער עלטער. א מיידעל איז אָבער בלויז אן עול אויף דער פאַמיליע. זי עסט און אַרבייטען קאָן זי ניט. דאָס איז איין טעם, פאַרוואָס כינעזער זענען געגען לאָזען מיידלאַך לעבען. צווייטענס, א אינגעל דיענט און פאַרעהרט די עלטערען נאָך זייער טויט. א מיידעל געהער אָבער צו דער משפּחה מיט וועלכער זי איז זיך משדך, און דעריבער איז זי א נוצלאָזער אַרטיקעל... דאָס איז נאַטירליך כינעזישע לאָגיק, וואָס קומט אויס קרום צו אונז אייראָפּעער, אָבער אזוי איז עס. האָבען מיר דאָ צוויי טעמים: אן עקאָנאָמישע און א רעליגיעזע. ביי כינעזער שטימט רעליגיאָן מיט עקאָנאָמיק גאָר ניט זעלטען.

ניט אכטענדיג אָבער וואָס די רעליגיעזע אורזאַך האָט זיך איהר פּלאַץ אין דער אויפהאַלטונג פון דער ווילדער טראַדיציע, איז אָבער די ריין־עקאָנאָמישע מעהר דאָמינירענד. כינאַ איז א גרויס לאַנד, זי איז באַפעלקערט מיט הונדערטע מיליאָנען איינוואוינער — עטוואָס ווייניגער פון 400 מיליאָן — און דער רוב מנין און רוב בנין פון פאָלק שטאַרבט ממש פון הונגער. די נויט איז אזוי גרויס, אז א מיטגליעד פון א פאַמיליע, וואָס איז ניט פּראָדוקטיוו, האָט קיין פּלאַץ ניט אין דער געזעלשאַפט.

ווען א מיידעל ווערט אַלט אַרום 10 יאָהר קאָנען די עלטערען זי שוין מעהר ניט אויסהאַלטען. זיי זוכען א וועג, און שעהמען זיך אַבסאָלוט ניט דערמיט, ווי זי אַרויסצופּטור'ן פון הויז, אַרונטערוואַרפען אן עול פון קאָפּ. דעריבער ווערען צעהן־יעהריגע מיידלאַך חתונה געמאַכט אָהן זייער צושטימונג. דאָס איז אין יענע פאַמיליעס, וואו די טראַדיציע פון הרג'ענען ביים געבורט ווערט ניט אויסגעפיהרט. ביי די מעהרסטע פאַמיליעס דאַרף מען ניט אָנקומען צו חתונה־מאַכען די מיידעל, אום פּטור צו ווערען פון איהר.

עס איז זעלבסטפאַרשטענדליך, אז א „מיידעל־מאָרד" ווערט ניט אויסגעפיהרט עפענטליך. עס ווערט געטאָן אין געהיים, אזוי אז די געזעלשאַפט זאָל ניט וויסען, און אין א סך פאַלען וויסען פון דעם נאָר טאַטע־מאַמע.

אזא „קייס", דערצעהלט דער קאָרעספּאָנדענט, איז ניט לאַנג פאַרגעקומען טאַקע אין פּעקין. טשאַי־מינג־הסיען, א כינעזישער אָפּיצער, איז פאַר יאָהרען און יאָהרען געווען אויפגעבראַכט נעגען זיך און זיינע צוויי ווייבער, וואָס ער האָט ניט געהאַט קיין מזל צו האָבען א זוהן. זיי האָבען איהם געבוירען בלויז מיידלאַך — און וואָס האָט ער פון זיי געקענט ערוואַרטען? ער האָט בסך הכל געהאַט 6 טעכטער. נאַטירליך וואָלט ער שוין געוועזען א פאַר פון זיי אוועקגעשיקט צו זיינע עלטערען אויף „יענער וועלט" אָבער זייענדיג א מענש מיט שטעלונג אין דער געזעלשאַפט, האָט ער עס, ווייזט אויס, ניט געקענט טאָן. נו, איז ער מיט זיינע ווייבער געגאַנגען צו די קברים פון זיינע פאַרשטאָרבענע עלטערען, זיידע און באָבע, און זיי געבעטען אז ער זאָל באַגליקט ווערען מיט א זוהן. ערשט זיין תפלה איז דערהערט געוואָרען — זיין פרוי איז פאַרגאַנגען אין טראָגען, און האָט... געבוירען א מיידעל. טשאַי־מינג־הסיען איז שוין איצט ארויס פון געדולד. האָט ער גענומען די „בייבי", זי געגעבען א וואָרף צו דער ערד, און אין א מינוט אַרום איז זי שוין געווען טויט.

די פּראָבלעם פון קינדער־מאָרד איז אין כינאַ זעהר אן ערנסטע, און די פאַראַנטוואָרטליכע פיהרער פון די פאַרשיעדענע פּראָווינצען שטרענגען זיך איצט אָן דעם באַרבאַרישען איינפיהר אָפּצושאַפען. א קאַמף געגען דעם איז אָנגעפאַנגען געוואָרען אין דער פּראָווינץ שאַנסי, וואו דער גאָווערנאָר האָט באַשטימט א פאָלקסצעהלונג, און עס האָט זיך ארויסגעוויזען אז אויף יעדע 5 אינגלאַך איז ניטאָ מעהר ווי 2 מיידלאַך. דער צושטאַנד האָט באַוויזען אומצווייפעלהאַפט, אז קינדער־מאָרד איז זעהר אן אָפּטע ערשיינונג צווישען יענע כינעזער, און אן אויפקלערונגס אַרבייט ווערט איצט אָנגעפיהרט דאָרט געגען דעם.

פאָלגענדע מיטלען זענען פאָרגעשלאָגען געוואָרען פון פאַרשיעדענע כינעזישע פיהרער, כדי אָפּצושאַפען דעם אי־בעל:

1) אָרימע פאַמיליעס זאָלען אונטערשטיצט ווערען פון די פּראָווינץ־רעגירונג ווען זיי האָבען עטליכע טעכטער צום אויפציהען.

2) עלטערען וואָס האָבען טעכטער זאָלען קריגען אן עהרען־מעדאַל פון דער רעגירונג און אן אָפּיציעלען דאַנק־בריעף פון דער געזעלשאַפט.

נאָך אַנדערע מיטלען ווערען אָנגעוויזען געגען קינדער־מאָרד, אָבער אפילו די ענטוזיאַסטישע באַקעמפער פון דער טראַדיציע גלויבען ניט, אז עס וועט זיך זיי איינגעבען אזוי שנעל און לייכט אָפּצושאַפען א טראַדיציע, וואָס איז לעגאַליזירט ביים פאָלק אין פאַרלויף פון יאָהר טויזענטע.

זיי גלויבען אָבער יאָ, אז זיי וועלען די מאָרדען ווי ווייט מעגליך פאַרמינדערען, ווען א שטאַרקע נעגען־אַגיטאַציע וועט אָנגעהויבען ווערען איבער'ן גאַנצען לאַנד.

אין דער וועלט פון געשעפט און פינאַנץ

די סטאַטיסטיק וועלכע איז פאַרעפענטליכט געוואָרען וועגען אַמעריקאַנער טוריסטען אין קאַנאַדע און קאַנאַדער טוריסטען אין אַמעריקע. קאַנאַדער גיבען אויס פּראָפּאָרציאָנעל מעהר געלט ווי די אַמעריקאַנער. דער פינאַנציעלער באַריכט פון דער לאַבלאַו קאָמפּאַניע פאַר'ן פאַרגאַנגענעם פינאַנציעלען יאָר — ווי אזוי וואָל סטריט האָט גערעדט צו אַמעריקאַנער אינדוסטריאַליסטען וועגען געהעכערטען טאַריף.

פון אריה פאָש

א זעהר אינטערעסאַנטע סטאַטיסטיק איז פאַרעפענטליכט געוואָרען לעצטע וואָך פון דעם אַמעריקאַנער קאָמערץ דעפּאַרטמענט. די סטאַטיסטיק באַציהט זיך אויף דעם וויפיעל אַמעריקאַנער באַזוכען יערליך קאַנאַדע און וויפיעל געלט זיי גיבען אין קאַנאַדע אויס.

די סטאַטיסטיק ווייזט אז אין 1929 האָבען אַמעריקאַנער טוריסטען אויסגעגעבען אין קאַנאַדע 289 מיליאָן דאָלאַר וועהרענד אין דער זעלבער צייט האָבען קאַנאַדער אויסגעגעבען אין אַמעריקע ניט מעהר ווי 91 מיליאָן דאָלאַר.

פון דער צאָהל אַמעריקאַנער וועלכע האָבען אויסגעגעבען זייער געלט אין קאַנאַדע איז דער גרעסטער טייל באַשטאַנען פון מאָטאָריסטען. די דאָזיגע האָבען אין קאַנאַדע אויסגעגעבען נאָהענט צו 209 מיליאָן דאָלאַר.

די סטאַטיסטיק איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פון קאָמערץ דעפּאַרטמענט דורך אן אַנקעטע וועלכע איז געמאַכט געוואָרען צווישען טוריסטען. יעדער אַמעריקאַנער טוריסט אַריינפאָהרענדיג אין קאַנאַדע באַקומט א פּאַפּיר מיט געוויסע פראַגען אויף וועלכע ער ענטפערט און גיט עס צוריק ווען ער פאָהרט אהיים.

פון דער פאַרעפענטליכער סטאַטיסטיק איז קלאָהר אז אַמעריקא באַקלאָגט זיך אָדער וויל זיך דערמיט גרויס האַלטען פאַר קאַנאַדע, אָדער וויל קאַנאַדע פאַרגיטיגען פאַר דעם הויכען טאַריף נעגען קאַנאַדע וועלכע די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט לעצטענס אָנגענומען.

אויב די אַמעריקאַנער רעגירונג באַצוועקט דערמיט צו ווייזען קאַנאַדע אז זי פאַרגיטיגט איהר מיט טוריסטען פאַר דעם שאַדען אין טאַריף מאַכט זי א גרויסען טעות. די סטאַטיסטיק ווייזט אז די קאַנאַדער טוריסטען זיינען אין א פיעל גרעסערער צאָהל אין אַמעריקע און זיי זענען אויך גרעסערע 'ספּענדער'. די סטאַטיסטיק ווייזט עס גאַנץ קלאָהר.

קאַנאַדער טוריסטען גיבען אויס א פיערטעל פון דעם וואָס די אַמעריקאַנער טוריסטען גיבען אויס אין קאַנאַדע, אין דער צייט וואָס זיי האָבען געדאַרפט אויסגעבען בלויז א צוועלפטעל, אָבער לאָמיר עס דייטליכער ערקלעהרען.

פון א 120 מיליאָנענדיגער באַפעלקערונג אין די שטאַאַטען גיבען זייערע טוריסטען אויס אין קאַנאַדע 289 מיליאָן דאָלאַר און פון א 10 מיליאָנענדיגער באַפעלקערונג אין קאַנאַדע גיבען די קאַנאַדער אויס 91 מיליאָן דאָלאַר. וואו זשע איז די פּראָפּאָרציע?

אויב די סטאַטיסטיק ווייזט עפּעס, איז אז אַמעריקע נאַרט זיך גאָר ניט אָפּ אין דעם ביזנעס פון טוריסטען. פאַרשטעהט זיך אז קאַנאַדע דערלייגט אויך גאָר ניט צו דעם וואָרום ווען די אַמעריקאַנער טוריסטען וואָלטען ניט אויסגעגעבען אזוי פיעל געלט אין קאַנאַדע וואָלטען דאַן די קאַנאַדער ניט אויסגעגעבען אין די שטאַאַטען, און פאַרקעהרט? אָבער באַריהמען זיך דערמיט דאַרף אַמעריקע ניט.

לאַבלאַוס וועט ווייזען א גרעסערען פּראָפיט

דער פינאַנציעלער סטייטמענט פון דער לאַבלאַו גראָסעטעריאַ לימיטעד פאַר'ן יאָר וועלכער האָט זיך געענדיגט מיט דעם 31־טען מאַי 1930 איז שוין אַרויסגעשיקט געוואָרען צו די שער־האָלדערס צוזאַמען מיט די נאָטיסעס פאַר דער יערליכער פאַרזאַמלונג פון די שער־האָלדערס וועלכע וועט פאָרקומען דעם 4־טען יולי. קיין איינצעלהייטען פון דעם פינאַנציעלען סטייטמענט זענען ניט באַקאַנט אָבער אַלגעמיינע סומען ווייסט מען, אזוי למשל ווייסט מען די פאָלגענדע פאַקטען:

אין דעם פינאַנציעלען יאָהר ביז מאַי דעם 31־טען 1930 האָבען די סיילס פון דער קאָמפּאַניע באַטראָפען נאָהענט צו 18 און א האַלבען מיליאָן דאָלאַר, וועהרענד מיט א יאָהר פריהער האָבען די סיילס באַטראָפען איבער 16 און א האַלבען מיליאָן דאָלאַר, א פאַרגרעסערונג פון נאָהענט צו צוויי מיליאָן דאָלאַר, אָדער א פאַרגרעסערונג פון איבער עלף פּראָצענט.

דאָס דאַרף אָבער ניט אַנגענומען ווערען אַלס באַראָמעטער צו די געשעפטען און פּראָפיטען פון דער קאָמפּאַניע, ווייל די פּרייזען פון שפּייז זענען אין לעצטען יאָר באַדייטענד פאַרקלענערט געוואָרען לגבי מיט א יאָר פריהער.

דער פינאַנציעלער באַריכט וועט אָבער ווייזען אז דער פּראָפיט פון דער קאָמפּאַניע פאַר'ן יאָר איז געווען איין מיליאָן מיט 180 טויזענט דאָלאַר, וועהרענד מיט א יאָהר פריהער איז דער פּראָפיט געווען עטוואָס איבער 922 טויזענט דאָלאַר, דאָס מיינט א פאַרגרעסערונג פון איבער א פערטעל מיליאָן דאָלאַר אָדער איבער 27 פּראָצענט.

די לאַבלאַוס גראָסעטעריא לימיטעד איז אַלע מאָל געווען אן אויסגעצייכענטער אינוועסטמענט, און עס איז דעריבער קיין וואונדער ניט וואָס דער פאַרלאַנג פאַר'ן לאַבלאַו סטאָק איז אַלע מאָל אזא גרויסער.

און ווידער וועגען אַמעריקאַנער נייעם טאַריף

מיר האָבען שוין אייניגע מאָהל קאָמענטירט וועגען דעם געהעכערטען טאַריף פון אַמעריקא און אויף וויפיעל ער וועט אַנגריהרען קאַנאַדע, עס איז אָבער נאָך געווען א האָפנונג אז ביז דער סענאַט וועט דעם נייעם טאַריף דאַרפען באַשטימען וועט עטוואָס געענדערט ווערען. יעצט אָבער איז דער נייער טאַריף א פאַקט, און עס איז כדאי צו וויסען וועלכע אַרטיקלען עס ווערען פון דעם דאָזיגען טאַריף אַנגעריהרט.

קאַנאַדע האָט אַלע מאָהל עקספּאָרטירט נאָך די שטאַאַטען א היבש ביסעל אַגריקולטור אַרטיקלען, און זייט דער גאַנצער געשריי וועגען געהעכערטען טאַריף איז געווען צו העלפען דעם אַמעריקאַנער פאַרמער, ווערט דער קאַנאַדער אַגריקולטור עקספּאָרט אַנגעריהרט אין די פאָלגענדע אַרטיקלען: ז

קאַרטאָפעל, בהמות, פרישע פלייש, געמאַראַנירטע פליישען, פּוטער, אייער, תבואה, האָבער, בלומען, און ענליכע אַגריקולטור אַרטיקלען.

עס איז קלאָהר אז דער אַמעריקאַנער פאַרמער קען די דאָזיגע אַלע אַרטיקלען ניט צושטעלען פאַר דער גאַנצער אַמעריקאַנער באַפעלקערונג. דער פאַקט וואָס אַמעריקע האָט יאָהרען אימפּאָרטירט פאַר מיליאָנען דאָלאַר די אויסגערעכענטע אַרטיקלען פון קאַנאַדע איז דער בעסטער באַווייז פאַר דעם. עס איז דעריבער זיכער אז הינטער דעם געשריי פון אָפּהיטען דעם אַמעריקאַנער פאַרמער האָבען זיך באַהאַלטען א גרויסע צאָהל אינדוסטריאַליסטען וועלכע האָבען ניט אזוי מורא געהאַט פאַר דער קאַנאַדער קאָנקורענץ ווי פאַר דער אייראָפּייאישער.

די אַמעריקאַנער אינדוסטריאַליסטען האָבען איינפאַך אויסגענוצט דעם געשריי פון פאַרמער פאַר זייערע אייגענע צוועקען. אז די אינדוסטריאַליסטען האָבען א טעות געמאַכט איז דער בעסטער באַווייז די פּיעלע פּראָטעסטען וועלכע הערען זיך פון אַלע זייטען געגען דעם געהעכערטען טאַריף. דאָס פאָלק איז דער קרבן. דער זעלבער אימפּאָרט וועט זיין אָבער דאָס פאָלק וועט מוזען צאָהלען העכערע פּרייזען. און דער ענטפער פון קאַנאַדע, פון פראַנקרייך, דייטשלאַנד און אַנדערע לענדער איז גענוג צו פאַרשלאָגען דעם אַפּעטיט פון דעם אַמעריקאַנער רויבערישען אינדוסטריאַליסט מיט זיין גרויסען אַפּעטיט.

דער אַמעריקאַנער אינדוסטריאַליסט האָט שנעל דערזעהן אז די גאַנצע וועלט וועט גלייכגילטיג ניט צוקוקען ווי ער טוט אַלעס וואָס ער וויל, און דעם ענטפער האָט ער דערפיהלט. די בערזע וועלכע איז דער באַראָמעטער פון דער אינדוסטריע פונקט ווי פון דעם גאַנצען עקאָנאָמישען לעבען האָט קיין סוד ניט, וואָל סטריט האָט דערצעהלט און דערצעהלט האָט זי עס מיט א הילכיגער שפּראַך וועלכע גאַנץ אַמעריקע האָט דערהערט.

די צייט איז דעריבער ניט ווייט ווען פאַר דעם אַמעריקאַנער אינדוסטריאַליסט וועט זיך ניט לוינען קיין הויכער טאַריף.

טראָצקי וועגען דער אידען־פראַגע

ווי אזוי דער געוועזענער דיקטאַטאָר קוקט אויף זיין שטאַם?

דער געוועזענער סאָוויעטישער דיקטאַטאָר, לעוו טראָצקי, וועלכער האָט איצט אין גלות פאַרעפענטליכט זיין באַקאַנט בוך "מיין לעבען", האָט זיך געווענדעט צום העברייאישען פאַרלאַג, "מצפה" אין א"י מיט א פאַרשלאַג ארויסצוגעבען "מיין לעבען" אין העברייאיש, כדי די העברייאיש לייענדיגע אידען זאָלען זיך אויך באַקענען מיט'ן אינהאַלט פון דאָזיגן בוך.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער צייטונגס־ידיעה, איז אינטערעסאַנט זיך צו באַקענען מיט טראָצקי'ס מיינונג וועגען זיין אָפּשטאַמונג און וועגען אידען בכלל. וועגען דער דאָזיגער פראַגע האָט זיך טראָצקי אמאָל ארויסגעזאָגט אין אן אינטערוויו מיט א צייטונגס מיטאַרבייטער אין קרעמענטשוג, בעת ער, טראָצקי, איז אהין געקומען אויף א "סמאָטר" פון דער "רויטער אַרמיי".

דאָס האָט פּאַסירט בעת דער פּויליש באָלשעוויסטישער מלחמה, ווען די באָלשעוויקעס האָבען מאַרשירט אויף וואַרשאַ. טראָצקי, אַלס קריעגס־מיניסטער, און הויפּט קאָמאַנדיר, האָט דאַמאַלסט אַרומגערייזט איבער גאַנץ דרום רוסלאַנד און אוקראַינאַ, ווערענדיג אויפגענומען אומעטום מיט גרויס ענטוזיאַזם דורך דער רויטער אַרמיי און דער ציווילער באַפעלקערונג.

טראָצקי איז דאַן אין באַגלייטונג פון צוויי טשעקיסטען אויך געקומען קיין קרעמענטשוק, וואו ער האָט פאַר א דרייסיג טויזענט קעפּיגען עולם געהאַלטען א פייערדיגע רעדע. צווישען אַנדערעס האָט טראָצקי דאַמאַלסט באַריהרט אויך די אידען־פראַגע און דערביי באַטאָנט, אז די באָלשעוויסטישע מאַכט וועט נישט לעזען קיין שום אידען־פראַגע ספּעציעל. און אויב אידען אַלס אזעלכע רעכענען זיך שטיצען אויף דעם כח פון דער רויטער אַרמיי אַלס זייערע א באַשיצערין, לעבען זיי אין טעות.

נאָכ'ן פאַרענדיגען זיין רעדע האָט טראָצקי געעפענט א פרייע דיסקוסיע און יעדען באַזונדער געענטפערט אויף די געשטעלטע פראַגען. צווישען די אַנטיילנעהמער אין דיספּוט האָט זיך אויך באַטייליגט דער באַוואוסטער זשורנאַליסט, סקווירסקי, א געוועזענער מיטאַרבייטער אין "קיעווסקאַיאַ מיסל"; דער לעצטער האָט אויסגעפּועל'ט ביי טראָצקי'ן, אז ער זאָל איהם אויפנעמען אויף א פּריוואַטען געשפּרעך. טראָצקי האָט אָבער דערביי געשטעלט א באַדינג, אז די פראַגען זאָלען זיין קורץ געפאַסט און שריפטליך: די תשובות וועלען געגעבען ווערען מיט אמאָל און מינדליך.

די אינטערוויו האָט געזאָלט פאָרקומען אין דער אַנוועזנהייט פון טראָצקי'ס צוויי געטרייע "חברים". אָבער אויף סקווירסקי'ס ביטע האָט טראָצקי באַזייטיגט זיינע באַגלייטער און ער איז געבליבען אַליין מיט'ן זשורנאַליסט.

ה' סקווירסקי האָט געשטעלט טראָצקי'ן פאָלגענדע פראַגען: 1) צי ער אנערקענט זיך אַלס איד; 2) ווי אזוי באַטראַכט ער דאָס אידענטום אַלס אזעלכען; 3) ווי אזוי האָט ער זיך באַצויגען צו זיין פאָטער, בעת ער איז געוואָרען דער פיהרער פון רוסלאַנד און זיין פאָטער האָט דאַן שוין פאַרבראַכט אין מאָסקווע און 4) פאַרוואָס קענען די אידען אַלס אזעלכע נישט דערוואַרטען אן אונטערשטיצונג מצד דער סאָוויעטישער רעגירונג.

טראָצקי האָט אויף דעם געגעבען פאָלגענדע תשובות:

"אמת, פון אָפּשטאַמונג בין איך א איד — אַלס א געבוירענער פון אידישע טאַטע־מאַמע; דאָך רעכען איך זיך נישט פאַר קיין איד. אַלס אזעלכער, פונקט ווי לענין און נאָך אזעלכע פון אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען באַטראַכטען זיך ניט לויט'ן געבורט. פאַר א מענשען מיט א ווייטען און ברייטען קוק דאַרף זיין אָפּשטאַמונג קיין באַזונדערע ראָלע אין לעבען נישט שפּילען. מיינע רעדעס און דיסקוסיעס זענען כסדר געווענדעט ניט צו ווער עס איז, לויט זיין אָפּשטאַמונג, נאָר צום כלל, צו דער אַלגעמיינער מענשהייט, וועלכע באַטראַכט זיך נישט לויט די מעטריקע ביכער. ווען מען האָט אמאָל קאַרל מאַרקס'ן געפרעגט וואָס ער איז (מען האָט גראַד געציעלט אין זיין נאַציאָנאַליטעט אָפּשטאַמונג, און ער האָט גראַד גוט פאַרשטאַנען, וואוהין מען ציעלט) האָט ער געענטפערט קורץ — א דייטשער בירגער. דאָס זעלבע וויל איך זאָגען — איך בין אויך א רוסישער בירגער. טראָצקי האָט מיט דעם ענטפער כמעט ווי געפּטרט די צווייטע פראַגע: "ווי באַטראַכט ער דאָס אידענטום אַלס אזעלכען?" דאָרויף ענטפערט אויך טראָצקי, ווי אויף דער ערשטער פראַגע:

— פאַר מיר, — זאָגט ער, — איז קיין שום אידישע פראַגע נישטאָ און דאָס גלייכען, נאַטירליך, באַטראַכט איך ניט דאָס אידענטום אַלס אזעלכען. טראָצקי באַטאָנט דערמיט, אז יעדער געבוירענער אין רוסלאַנד מוז זיך באַטראַכטען אַלס רוסישער בירגער. ווי מען דערצעהלט, האָט דערביי טראָצקי צוגעגעבען א געשיכטע וועגען היינע'ן. ווען מען האָט איהם אמאָל געשטעלט א קלאָץ קשיא, צו וואָס האָט זיך איהם געטויגט שמד'ן זיך דאַן, ווען ער איז געווען אזוי באַריהמט אַלס דיכטער און דערצו רייך, זאָל היינע האָבען געענטפערט, אז דאָס האָט ער געטאָן, כדי צו ווערען אויס איד — אַלס אזעלכער, צוגעבענדיג דערביי, אז אַלס גע'שמד'טער איז ער ניט קיין איד, און ניט קיין פּראָטעסטאַנט — נאָר סתם א דייטש,

— טאָלסטאָי, — האָט טראָצקי ווייטער צוגעגעבען — האָט פאַרלוירען זיין רעכטען גלאַנץ און גרויס, וועלכען ער האָט באַמת פאַרדינט אַלס גאון, געלערנטער און טיילוויז־אידעאַליסט, נאָר דערפאַר, וואָס ער האָט זיך אנערקענט אַלס סאָציאַליסט פון קריסטענטום.

וואָס שייך זיין פאָטער — האָט טראָצקי ערקלערט, — אז טראָץ די נישטיגע בילדונג, וואָס זיין פאָטער האָט פאַרמאָגט, איז ער דאָך געווען א גאַנץ ליבעראַלער מענש און אַלס אזעלכען ניט אַלס איד, האָט ער, טראָצקי, באַטראַכט זיין אייגענעם פאָטער, ווי א געוועהנליכען רוסישען בירגער. טראָצקי גיט צו, אז די געבילדעטע און דערצויגענע אין סאָציאַליזם דאַרפען יעדען אונבאַוואוסטזיניגען מענשען באַטראַכטען אַלס קרבן פון יענער אומנאָרמאַלער ניט סאָציאַל דערצויגענער עפּאָכע, און זיך באַמיהען מיט אַלע מעגליכקייטען זיי בילדען, אויב עס איז שוין אונמעגליך מיט טעאָרעטישע מיטלען, מעג זיין דורך פּראַקטישען סאָציאַליזם.

— אַלס אזעלכען האָב איך — זאָגט טראָצקי — באַטראַכט מיין פאָטער אין ניי אַנטשטאַנענעם סאָציאַליסטישען רוסלאַנד; איך האָב זיך באַמיהט צו ווירקען אויף זיינע געדאַנקען און מח, כדי איהם אַריינצוציהען אין דער סאָציאַליסטישער וועלט מיט איהרע אַנשויאונגען. איך האָב דאָס ענדליך, ענדליך דערגרייכט, און פיהלענדיג, אז די שעה פון שטאַרבען איז נישט ווייט, האָט ער זיך פאַר מיר אויסגעדריקט, אז לויט איהם איז קיין גרויסער אונטערשיעד נישטאָ פאַר'ן טויטען, אויף וועלכען בית עולם מען זאָל איהם מקבר זיין... אַט צו וואָס פאַר א גלויבען און אַנשויאונגען מיין פאָטער האָט דערגרייכט שוין אַלס גאָר עלטערער איד, א דאַנק מיינע געשפּרעכען מיט איהם.

וואָס שייך דער לעצטער פראַגע וועגען א ספּעציעלער שוץ פאַר אידען, — האָט טראָצקי געענטפערט:

— מיט דער מינוט, וואָס א בירגער ווערט א סאָוויעטישער אונטערטאַן, פון דער צייט אָן, וואָס ער אונטערוואַרפט זיך די באָלשעוויסטישע געזעצען, ווערט דער איד אויס איד, און גלייך מיט אַלעמען, ער הערט אויף צו זיין א גלות מענש, א נעבאַך, וואָס זוכט אימיצענס פיזישע שטיצע. די סאָוויעטישע מאַכט — זאָגט טראָצקי — פאַרמאָגט דריי קאַסטעס: פּויערים, בעאַמטע און זעלנער; אַלץ און אַלע ווערען קאָלעקטיוויזירט. פּיליטאַרי־

(פאָרזעצונג אויף פּייזש 3)